שבעת

*ימים קודם יום הכפורים מפרישין כהן גדול מביתו ללשכת פרהדרין ומתקינין לו כהן אחר תחתיו *שמא יארע בו פסול *ר' יהודה אומר אף אשה אחרת מתקינין לו שמא תמות אשתו שנאמר °וכפר בעדו ובעד ביתו ביתו זו אשתו אמרו לו אם כן אין לדבר סוף: ויקרא טז

גמ' תנן התם *שבעת ימים קודם שריפת הפרה היו מפרישין כהן השורף את הפרה מביתו ללשכה שעל פני הבירה צפונה מזרחה ולשכת בית האבן היתה נקראת ולמה נקרא שמה לשכת בית האבן? שכל מעשיה בכלי גללים בכלי אבנים ובכלי אדמה מאי טעמא? כיון דטבול יום כשר בפרה *דתנן מטמאין היו הכהן השורף את הפרה ומטבילין אותו להוציא מלבן של צדוקין שהיו אומרים במעורבי השמש היתה נעשית תקינו לה רבנן כלי גללים כלי אבנים וכלי אדמה דלא ליקבלו טומאה כי היכי דלא ליזלזלו בה. מאי שנא צפונה מזרחה? כיון דחטאת היא וחטאת טעונה צפונה וכתיב בה °אל נכח פני אהל מועד תקינו לה רבנן לשכה צפונה מזרחה כי היכי דלהוי לה היכירא. במדבר יט

*מאי בירה? אמר רבה בר בר חנה א"ר יוחנן מקום היה בהר הבית ובירה שמו ור"ל אמר כל המקדש כולו קרוי בירה שנאמר °הבירה אשר הכינותי. מנא הני מילי? דה"א כט

*א"ר מניומי בר חלקיה א"ר מחסיא בר אידי א"ר יוחנן אמר קרא °כאשר עשה ביום הזה צוה ה' לעשות לכפר עליכם "לעשות" אלו מעשי פרה "לכפר" אלו מעשי יום הכפורים, בשלמא כוליה קרא בפרה לא מתוקם "לכפר" כתיב ופרה לאו בת כפרה היא אלא אימא כוליה קרא ביום הכפורים כתיב? אמרי יליף 'צוה-צוה' כתיב הכא "צוה ה' לעשות" וכתיב התם °זאת חקת התורה אשר צוה ה' לאמר מה להלן פרה אף כאן פרה, ומה כאן פרישה אף להלן פרישה ויקרא ח, במדבר יט

ואימא

שבעת ימים קודם יוה"כ מפרישין כ"ג. שכל עבודת יוה"כ אינה כשירה אלא בו כדיליף בהוריות בפרק בתרא (דף יב:) דכתיב גבי יום הכפורים "וכפר הכהן אשר ימשח אותו" ובגמרא (דף ו:) מפרש למה מפרישין: **ללשכת פרהדרין.** כך שמה ובגמרא *מפרש למה נקראת כן: **ומתקינין לו.** ומזמינין כהן אחר להיות כהן גדול תחתיו אם יארע בו פסול קרי או שאר טומאה המעכבן מלבוא למקדש: **וכפר בעדו.** גבי יוה"כ כתיב באחרי מות: **א"כ.** דחיישת למיתה: **אין לדבר סוף.** שמא גם זו תמות: **גמ' שריפת הפרה.** פרה אדומה: **שעל פני הבירה.** לקמיה מפרש מאי בירה: **צפונה מזרחה.** במקצוע מזרחית צפונית של עזרה היתה: **שכל מעשיה.** של פרה: **כלי גללים.** *לפיעי בקר מפרש להו במנחות בפ' ר' ישמעאל (דף סט:): **כלי אדמה.** שאין עשויין ככלי חרס בכבשן אלא מן האדמה היא שהוא כאבן רכה וחוקקין ממנה כלים: **מאי טעמא.** תקינו לה כלים הללו: **דטבול יום.** לקמן יליף בפרק טרף בקלפי (דף מג:) והזה הטהור כו': **כי היכי דלא ליזלזלו בה.** לומר הואיל וטבול יום כשר בפרה אין צריך להיות זריזין בה בשמירת טהרה לכך עשו בה מעלות הרבה לטהרה וזו אחת מהן: **כיון דחטאת היא.** חטאת נקראת שנאמר (במדבר יט) "למי נדה חטאת היא": **וחטאת טעונה צפון.** חטאות הקריבות במזבח נשחטות בצפון ולא שזו טעונה צפון שהרי היא נשחטת בהר המשחה: **וכתיב.** בפרה (שם) "אל נוכח פני אהל מועד" בהזאת דמה שהוא עומד בהר המשחה ומתכוין ורואה פתחו של היכל שהוא בכותל מזרחי: **כי היכי דליהוי היכירא.** לדעת שהופרש שם כדי להטיל עליו עבודת פרה הקרויה 'חטאת' וטעונה מזרח וישים לב להיות זריז במעשיה וסדר עבודותיה: **הבירה אשר הכינותי.** אשר זימנתי לה מקום גורן ארונה היבוסי בו ודוד קאמר ליה להאי קרא בדברי הימים: **מנא הני מילי.** דבעי פרישה ליוה"כ ולפרה: **כאשר עשה.** במלואים שצוה אותם לפרוש מביתם ז' ימים שנאמר (ויקרא ח) ופתח אהל מועד תשבו יומם ולילה וגו' ובשמיני עבדו שנאמר (שם ט) ויהי ביום השמיני קרא וגו' וכתיב קרב אל המזבח וגו' (א) כאשר וגו' צוה לעשות לדורות לפרוש ז' לפני עבודת יום אחד: *דלפני עשייה. קיום המצוה:

ואימא

שבעת ימים קודם יוה"כ. יש מקומות ששונה המנין ברישא כמו בכאן ובבבא קמא (דף ב.) ארבעה אבות נזיקין ובפרק קמא דר"ה (דף ב.) ד' ראשי שנים ואיכא דוכתי דתני מניינא לבסוף לפני אידיהן של עובדי כוכבים ג' ימים ברפ"ק דמסכת ע"ג (דף ב.) ובפ"ק דקידושין (דף ב.) האשה נקנית בג' דרכים ושואלין ודורשין בהלכות (החג*) לפני (החג*) שלשים יום (פסחים דף ו.):

וחכ"א א"כ אין לדבר סוף. דאי איכא למיחש למיתה דחדא ניחוש אפילו למיתה דתרתי ותלת ואע"ג דבפ' ד' אחין (יבמות דף כו:) משמע לסתם מתני' דהתם דלמיתה דחד חיישינן לתרי לא חיישינן וסתם מתני' דהכא ס"ל דאי חיישינן לחדא ניחוש נמי לטובא י"ל דה"ק הכא כי היכי דחיישינן למיתה דחד לזמן מרובה כמו בההיא דפרק ד' אחין (ג"ז שם.) דילמא אדמייבם חד מיית אידך מכל מקום למיתה לזמן מועט כי הכא לא הוה לן למיחש אלא משום מעלה דכפרה חיישת לזמן מועט אם כן ניחוש אפילו לתרתי ותלת אי נמי התם חששא בעלמא הוא משום ביטול מצות יבמין וליכא איסורא טובי האי אבל הכא משום דכפרת כל ישראל תלוי בזה ניחוש אפילו לתרתי ותלת ואפילו לזמן מועט וא"כ אין לדבר סוף הלכך ליכא למעבד תקנתא להאי חששא וכי פריך בגמ' (לקמן דף יג.) מאי שנא דגבי טומאה דשכיח טפי ממיתה כדאמר בגמרא סגי לתקן לכהן אחר תחתיו והכא חיישינן לתרתי ותלת הוה מצי לשנויי כי האי גוונא דהיא חששא בעלמא היא ולא היה צריך להפריש אחר כי מסתמא ימצאו הרבה שיהו ראויין לעבודה אלא מעלה בעלמא הלכך סגי בחד אלא בלאו הכי משני שפיר*:

להוציא מלבן של צדוקין. לאו בטומאה דאורייתא מטמו ליה דלא הוי מוצאי בה כולי האי אדרבה אמרינן בפרק אין דורשין (חגיגה דף יח:) בגדי אוכלי קדש מדרס לחטאת אלא כדתנן בפ"ג דמסכת פרה (מ"ח) סמכו ידיהם על ראשו ואומרים לו אישי כ"ג רד טבול אחת דמחמת שנוגעין בו חשבינן ליה כטמא טומאה דרבנן דאחיו הכהנים חשיבי כטמאים לגבי דידיה *דבגדיהם מדרס לחטאת *כדפרישית:

שכל מעשיה בכלי אבנים וכו'. דווקא באלו ז' ימים של שריפת הפרה אבל בשעת קידוש התנן בפ"ה דמס' פרה (מ"ה) בכל הכלים מקדשים ואפילו בכלי גללים כו' ואדרבה התם משמע דטפי פשיטא לו דבשאר כלים מקדשין מבכלי גללים וכלי אבנים איצטריך ליה לאשמועינן דאע"ג דלאו כלים מיקרו לענין טומאה מ"מ הם כלים לענין קידוש וקרינן בהן מים חיים אל כלי*):

ומאי שנא צפונה מזרחה. וא"ת אמאי לא היו מפרישין נמי כ"ג לפני יוה"כ ללשכה זו שעל פני הבירה וי"ל דלשכת פרה היו קורים לה לשכת בית אבן כי היכי דנהוי לה היכירא שכל מעשיה בכלי אבנים ואי הוו מפרשי נמי להאי לשכה כ"ג לפני יוה"כ או לא הוה ליה היכירא לפרה אי נמי י"ל משום דכ"ג ביוה"כ פרישתו לקדושה שכל עבודתו לפנים ולפני ולפנים היו מפרישים אותו ללשכת פרהדרין שבעזרה בקדש אבל פרה שנעשית מחוץ בהר המשחה פרישתו ללשכה שעל פני הבירה שחוץ לעזרה:

אלא אימא כוליה קרא ביוה"כ כתיב. תימה לי מאי קא פריך דאי כוליה קרא ביוה"כ כתיב אם כן לעשות למה לי וי"ל דסלקא דעתך דמקשה דתרוייהו איצטריך ליוה"כ דאי לא כתב אלא לכפר הוה אמינא כפרה דקרבנות ואי לא כתב אלא לעשות ה"א זה פרה להכי כתב תרוייהו לאשמועינן דווקא יום הכפורים דכתיב ביה תרוייהו:

ואימא

*) [וע"ע תוס' סוכה לז. ד"ה נטל ותוס' חגיגה כג. ד"ה בשופרת ותוס' חולין ע: ד"ה טמאה ותוס' נדה מט. ד"ה כשר]

תוספות ישנים

אשר נמצאו בכתב ישן מפי סופרים ומפי ספרים אשר סדרו אבותינו גאוני עולם נ"ע:

[*] **שבעת** ימים קודם יום הכפורים מפרישין. כאן שנה מנין קודם המעשה וכן אומר (פסחים דף ב.) אור לי"ד בודקין ופעמים שנה המעשה קודם המנין (כתובות דף ב.) בתולה נשאת ליום ד' (קידושין דף ב.) האשה נקנית בשלש דרכים (ע"ז דף ב.) לפני אידיהן של נכרים ג' ימים והרבה כיוצא בהן התנא לא חש בה אלא שונה הרהור בפיו: **ומתקינין** לו כהן אחר תחתיו. להתקין לו בגדי זהב כמדתו כדאמרינן לקמן פ"ב (דף כג:) ובתמיד נשחט (דף סה:) כמדתו שלא יחסר ולא יותיר ולהזהירו לגמור עצמו בסדרה ודוקא מתקינין אבל לא היו מפרישין כדאמרינן בגמ' (דף ג:) דהפרשה לא מסכנא: **שמא תמות** אשתו. ולבני לא היו מתקינין אשה אחרת דלא מסכנא ומ"מ הכא בראשון מצוה מן המובחר בעינן ואפילו מסכנא לכולי האי לא חיישינן שתמות אשת השני כי היכי דלא חיישינן בגמ' למיתה הבאיה: **וחכ"א** אם כן אין לדבר סוף. בגמרא (דף יג.) דייק לימא איכא לנפשייהו: **מפרישין** כהן השורף את הפרה. אומר רבינו הזקן דאין לדקדק מדקתני כהן השורף דמיירי בכהן הדיוט דהא הכי נמי אי הוה תני כהן שעובד עבודה ביוה"כ לא היה מזכיר כהן גדול דמשמע שפיר כהן הידוע בשורף או העובד ואפילו אם בכהן הדיוט מיירי לא קשיא לשמואל דלקמן פרק טרף בקלפי (דף מג.) מפיק ולקח הכהן מדמה באצבעו להדורי לאלעזר דאיכא למימר דסבר כי האי תנא דתניא בספרי ונתתם אותה אל אלעזר הכהן זו נעשית באלעזר ושאר כל הפרות בכ"ג דברי ר"מ רבי יוסי בר"י יהודה ורבי שמעון ורא"ב"י אומרים זו נעשית באלעזר ושאר כל הפרות בין בכהן גדול בין בכהן הדיוט והא דאמרינן לקמן (דף מב:) חד ליבנא דהיכא דבעי פרת חטאת אלעזר בעינן לדורות כ"ג היינו כר"מ מיהו בין למר ובין למר היו עושין אותה כהנים גדולים כדתנן שמעון הצדיק עשה שתים וכן כל אותם שעשו פרה היו כהנים גדולים וחשיב להו במס' פרה (פ"ג מ"ה) וזה היה כנודס ותניא נמי בתוספתא (פ"ג) בא לו ריב"ז ואמר לו אישי כ"ג כמה אתה נאה להיות כהן גדול והא דתניא בספרי ושרף את הפרה לעיניו שיהא אחר שורף והוא רואה משמע דזר כשר לשרוף היינו דלא כהני אמוראי דטרף בקלפי ע"ל שיהא כהן אחר שורף וכהן המפריש רואה. מ"ר: **מפרישין** כהן השורף את הפרה. אבל שאר כהנים שהיו עסוקין באסיפת אפרה ובשאר עסקיה משמע לקמן שהסגן היה מסייע לשרפה לא היו מפרישין אותן ואפי' למאן דמפסיק פרישה בפרה מקרא מוקמינן לקרא בעיקר מעשה הפרה היינו שריפה ולשמואל הוה ליה למיקם הכהן המקבל שהוא עיקר שהיה לדורות באלעזר אפי' בעיקרה לאשר שריפה נקט שורף אבל תימה לרב דאמר בפ' טרף בקלפי (שם) שחיטת פרה בזר פסולה ואיכא למאן דבעיא לדורות כ"ג אמאי לא נקט הכהן השוחט שהרי עיקר היא מצריכה שהיא בכהן הדיוט לדורות ואין להקשות דלנקטיה עם השורף אחיו וכהן חד הוא דעבד להן: **שכל** מעשיה בכלי אבנים. יש פירוש מרבינו שלמה שכתוב בכן כגון קיבול דמה ואסיפת אפרה ולא דק דבפרה תנן צלוחית של מי חטאת וסתם צלוחית של חרס והתנן נמי (פרה פ"ה מ"ה) בכל מקדשין ועוד תנן (שם מ"ד) ומייתי לה בחגיגה (דף כג.) בשופרת שחתכה לחטאת ר"א אומר יטבילנה מיד רבי יהושע אומר יטמא ויטביל אלמא לא בעינן כלי גללים מדצריכה טבילה אלמא בת קבולי טומאה היא. עוד אמרינן בפ"ק דמנחות (דף ז:) גבי כהן המזה דם הפרה דמקנח אצבעו בשפת המזרק משמע דהוי כלי שרת דבכביל אותו הפעם לא הוי קרי ליה מזרק וכיון דהוי כלי שרת א"כ הוי של מתכת דקי"ל (לקמן דף לט.) דכלי שרת של עץ לא עבדינן. מיהו על ההיא דמנחות תימה דבספרי משמע שמלות קבלת דמה היה ביד ומפיק ליה מלוג של מצורע שהיה בידו וי"ל דפליגי א"נ נמי נראה לרב האריה דהכיא בספרי מיירי לענין הזאה באצבעו דלא ילפינן מהזאת אזוב שהיא בכלי ומפרש רבינו הזקן דקאי אהזאות שהיו מזין על הכהן נאותה לשכה קודם שריפת הפרה וכן משמע דכל מעשיה ליבנא דהלשכה קאי והכי תנן במס' פרה (פ"ג) א) אחד זה ואחד זה מזין עליו מכל החטאות שהיו שם כו' החצרות היו בנויות בירושלים ע"ג סלע ותחתיהן הגול מפני קבר התהום והתינוקות יושבין ע"ג וכוסות של אבן בידיהם כו' לא מצאו משבע עושין משם כו' משם חטאות מזין עליו: **בכלי גללים.** לפיעי בקר כדפירש בקונטרס דאי כלי אבן כלי גללים בכלל כלי אבן הוי: **מטמאין** היו הכהן השורף את הפרה. שהיו אחיו הכהנים נוגעין בו וע"י כך היה טמא כדתנן במסכת פרה (פ"ג) סמכו ידיהם עליו ואמרו לו רד וטבול והך סמיכה נמי לטמאו וכן שנינו בתוספתא פ"ג מעשה בצדוקי אחד שהעריב שמשו לעשות את הפרה וידע בו ריב"ז ובא ונתן שתי ידיו עליו ואמר לו אישי כ"ג מה אתה נאה להיות כ"ג רד וטבול אחת ירד וטבל ועלה ואמרינן נמי בירושלמי ולקמן (דף ח.) מה בין כהן גדול דיוה"כ לכהן השורף את הפרה זה פרישתו לקדושה ואחיו הכהנים נוגעים בו וזה פרישתו לטהרה ואין אחיו הכהנים נוגעים בו וטעמא ומחלין אותו בנגיעתן משום דבגדי אוכלי קודש מדרס לחטאת ואפילו שמרו עצמן על טהרת חטאת ואומר רבינו הזקן יכולים היו חכמים לעשותן כטמאים ויהיה הכירא בטבילתו לצדוקים כיון שהצריכוהו טבילה מחמת שעשאוהו כטמא מת ביום השביעי שלו שצריך הערב שמש וא"ת מ"ש בחגיגה (דף כג:) גבי בשופרת אמרינן בעשאוהו כטמא מת ביום שביעי שלו אע"פ שלא היו מטמאין אותו וכאן לא רצו לעשותו כטמא מת אלא ע"י סמיכת אחיו

עין משפט נר מצוה

א א מיי' פ"א מהלכות יוה"כ הלכה ג סמג עשין רט:

ב ב מיי' פ"ב מהלכות פרה הלכה א ב ג סמג עשין רלג:

ג ג מיי' פ"א שם הלכה יד:

[נ"א כפסח] [נ"א כפסח]

[לקמן יד. סוכה כד.]

מסורת הש"ס

[דף ח:]

הוריות יג.

פרה פ"ג מ"א

חגיגה כג. ע"ש זבחים כה. פרה פ"ג מ"ז ע"ש

זבחים קד:

[לקמן ג:]

שייך לע"ב

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה כו' כאשר כאשר עשה זה לעשות לדורות:

גליון הש"ס

רש"י ד"ה כלי גללים. לפיעי בקר. וכ"כ רש"י שבת נח ע"א ד"ה כלי. אבל בשבת דף טז ע"ב כתב רש"י [illegible]: תוס' ד"ה להוציא וכו' דבגדיהם מדרס לחטאת כדפרישית. עי' זבחים דף יז ע"ב תוס' ד"ה שריפה:

נושא
מפרישין כהן גדול
ז' ימים לפני עבודת יו"כ

נושא
מפרישין ז' ימים כהן השורף את הפרה (האדומה)

מבנה
△ סוגיה של שאלות [illegible] על המקור ממס' פרה

נושא
המקור (מקרא) לדין פרישה ז' ימים לכהן השורף את הפרה ולכהן גדול לפני יום כיפור

* ויקרא ח: לג
ומפתח אהל מועד לא תצאו שבעת ימים עד יום מלאת ימי מלאֻכם כי שבעת ימים ימלא את ידכם
פסוק לד
כאשר עשה ביום הזה צוה ה' לעשת לכפר עליכם
פסוק לה
ופתח אהל מועד תשבו יומם ולילה שבעת ימים...

---

[*] זאת לדעת כי רוב הגהות שבוגהו הנה בהת"י לקוחות מספר בית יצחק [גם לפעמים התחלות הדבורים במה לא כפי נוסחתינו בגמ'. יכמה כפי נוסחאות ד"י או כ"י].

א) [לפנינו הגי' ומזין עליו כל ז' הימים מכל חטאות שהיו שם וכו'].